هۆڵۆکۆستی کورد.. نووسینی: عەلوان حوسەین.. وەرگێڕانی: ڕ□زا شوان

ئەو کوشتارەی کە نازییەکانی بەڕلین لە جوولەکەکانیان کرد، ئەگەر ئەو هەموو کتێب و فیلمە سینەماییە زۆرانە نەبوونایە، کە باسی دۆزەخی جوولەکەکان و نەهامەتییەکانیان دەکەن، خەریکبوو لە بیری مرۆڤدا بچنەوە. ئەوەبوو ئەو هەموو تاوان و کردارانەی کە نازییەکان ئەنجامیان دابوون،ە ەموو بە ئەرشیف کران و خرانە بەردەمی هەموو جیهان. لیرەوە دەبینین کە گەلانی جیهان بەزەیی و سۆزێکی گەورە و تایبەتیان بۆ کێشەی جوولەکەکان هەیە و وەکو کۆمەڵ و کەسانێک کە بوونە قوربانیی ستەملێکردن و کوشتنی بە کۆمەڵ. هۆلیۆد و دەزگاکانی ڕاگەیاندن و سەرمایەی دارایی جوولکەکان ڕۆڵێکی زۆر ئەکتیڤ و گەورەیان گێڕا، بۆ بە بیرهێنانەوەی ڕای گشتی جیهانی بۆ دۆزی جوولەکەکان و پێشاندانیان، وەک گەلێکی بە قوربانیکراو و ستەملێکراو.
ئەگەر بێینە سەر گەلی کورد و ئەوەی لەسەر دەستی نازییە بەعسییەکانی عێراقی و لە لایەن فەرمانڕەواکانی پێشوتری عێراقەوە، بەسەر کوریان هێنا. بە سەدان چیرۆکی مرۆڤایەتی دەخەنەڕوو، کە کارەساتەکان هێندە قووڵ و قێزەوەنن، ئادەمیزاد شەرمەزار دەکەن. ئەم تاوانانە هیچ جیاوازییەکیان نییە، لەگەڵ ئەوانەی کە لە لایەن سەربازەکانی هیتلەری مامۆستای یەکەمی سەدام حوسەین ئەنجامدراون. بەڵکو ئەم بوو بە مامۆستای ئەو لە کوشتنی بێوێنەی کوردی بێتاوان، کە هیچ گوناهێکیان نییە، تەنها لەبەر ئەوەی کە سەر بە نەتەوەیەکی ترن.
دەبێ ڕاستیش بوترێت، کە شەڕکردن لە دژی کورد، لە سییەکانی سەدەی ڕابردوودا و لە سەردەمی مەلیک غازی دا دەستی پێکرد. لە سەردەمی عەبدولکەریم قاسم دا هێوربووەوە، بەڵام لە لایەن عەبدولسەلام عارف، سەرۆکی پاراو بە بیری شۆڤێنی و دڵڕەق بەرانبەر بە کورد، شەرەکە گەڕایەوە ‌و هێڕشی بە زۆر ڕاگواستنەوەی کورد دەستی پێکرد. بە نیازی گۆڕینی باری دیموگرافیای ئەو ناوچانەی کە زۆرینەیان کورد رەسەنن، وەک دێیەکانی جەلەولا و دیالە و پارێزگای کەرکوکیش کە لە بنەڕەتەوە

کوردییە. کە بەعسییەکان هاتن، کێشەکەیان قووڵتر کردەوە و دەستیان بە زۆر کۆچپێکردنی کورد و چۆڵکردنی دێیەکانیان کرد و دستیانکرد بە هاوردن و نیشتەجێکردنی عەرەبی خوارووی عێراق و دەمچەورکردنیان بە پارە، کە هەر عەرەبێکی هاوردەی خوارووی عێراق بەخێڕایی پارچەیەک زەوی و دە هەزار دیناری عێراقییان دەدایی، لەو کاتەدا پارەیەکی زۆر بوو ـ دوایی بۆ هەر عەرەبێکی هاوردە سی هەزار دیناری وەردەگرت، کورد بۆ عەرەبە دە هەزارییەکان ناویانیان دەبرد.

دوای ئەوەش ئەو هێرشانە دەستیانپێکرد کە بە (ئەنفال) ناوبران. دێیە کوردییەکان لەگەڵ زەویدا تەختکەران و سڕانەوە. بەشێکی زۆریشی دانیشتووانەکانی بۆ بیابانەکانی خوارووی عێراق بە زۆر گوێزرانەوە. بە هەزاراران کوردیان بە بەرچاو گۆی جیهانەوە، لە گۆڕی بە کۆمەڵدا زیندەبەچاڵ کردن. قێزەوەنترین تاوانیش کە دەرهەق بە کورد کردیان، ئەوەبوو کە تاوانبارعەلی حەسەن مەجید ـ عەلی کیمیاوی ـ بۆ جێبەجێکردنی بڕیاری خودی سەدام حوسەین، شاری هەڵەبجە و چەندین ناوچەی تری کوردستان بە چەکی کیمیاوی ژەهراوی بۆردوومان کرد. قڕکردنی کورد بەپێی پیلانێکی کوشندەی داڕێژرا و دەستی پێکرد. ڕەشەکوژی و بە کۆمەڵکوشتن، نەک هەربە تەنها پیاوو ئافرەت و منداڵانی کردن بە قوربانی، بەڵکو ئەم کوشتن و بڕینە ئاژەڵ و دار و هەواشی گرتەوە، نە دار نە چۆلەکە نە پەپوولە، تا دەگاتە شنە باش، بە ژەهری کیمیاوی تووشبوون.

ئایا دەبێ چەندین چیرۆک و ڕۆمان و فیلمی بوێت، بۆ ئەوەی بە سەدان چیرۆکی جەرگبڕ تۆمار بکرێن؟ تا جیهان و نەوەی داتوو لەوەی بەسەر کوردیان هێنا لە یادی نەکەن. ئێستا دەپرسین، ئەی جیاوازی چییە لەنێوان هۆڵۆکۆستی جوولەکەکان و هۆڵۆکۆستی کورد ددا؟ بۆچی هەموو جیهان لایەنگری کێشەی جوولەکەکان بوون. کەچی لە ئاستی کێشەی کورد دا، خۆیان گێل کرد؟

کاتی ئەوە هاتووەکە ویژدانی مرۆڤایەتی بە ئاگابێتەوە و لایەنگری بەڕاستیی دۆزی ڕەوای کوردبن و پاڵپشتی ئەم گەلە ڕەوشت بەرزە بن، کە لەسەر دەستی نازییە بەعسییەکانی عێراقدا، دووچاری ئەوپەڕی قێزەوەنترین چەوسانەوە و کوشتن و بڕین بوون. هۆڵۆکۆستی کورد لەیاد کراوە، لەوانەیە لە بیری مرۆڤایەتیدا سڕابێتەوە. کەچی هێشتا برینەکان تەڕن و

ساڕێژ نەبوونە و نەک هەر تەنها خوێنیان لێدەچۆڕێتەوە، بەڵکو هەست بە ئازار و مەخابین دەکەن لەم هەڵوێستە دووڕوویەدا.
بۆ ئەوەی ئەم تاوانانە لەسەر کورد و خەڵکی تریشدا دووبارە نەبنەوە، پێویستە ئەم درامایە مرۆڤایەتییە تەوزیف بکرێت و بکرێتە چەندین فیلمی سینەمایی ناوخۆیی یا ئەگەر کرا لە هۆلیۆدیش بێت. من پێشنیاری ئەوەش دەکەم کە تایبەت بەم بابەتەوە، پێشبڕکێیەکی ئەدەبی، لە بواری ڕۆمان و چیرۆک و شانۆ و شیعردا سازبکرێت و خەڵاتی بە نرخی بۆ تەرخان بکرێت. کە بەبێ جیاوازی هانی نووسەرانی کورد و عەرەب و تورکمان بدرێن، بۆ ئەوەی چیرۆکی ئەو کەسانە تۆماربکەن، کە لەو کوشتن وبڕینە ڕزگاریان بووە و لە ژیاندا ماون، تا لەبیرکردنەوە ڕاماڵیی نەکردوون.
بۆ ئەم مەبەستەش پێویستە هەموو توانایەکی داهێنان بخرێنە گەڕ و لیژنەیەک لە نووسەرانی کورد و عەرەب و تورکمان و لە کەسانێکی تر پێکبهێنرێت، لەو کەسانەی کە خاوەنی هەڵوێستی پاکن و مێژووەیەکی بێگەردیان هەیە. بە بۆچوونی من بێگومان هێنانەدیی ئەم کارە ئاسان نییە، بەڵام ئەگەر دڵسۆزی هەبێت و هەوڵبدرێت کارێکی مەحاڵیش نییە. لەسەر حکومەتی ئەمڕۆی عێراقیش وەکو چەشنێک لە پۆزشهێنانەوە بۆ گەلی کورد. لەسەر هەر بەرمیلێکی نەوت یەک دۆلار باج دابنرێ و بەو پارەیە بەرهەمێکی سینەمایی گەورە بەرهەمبهێنرێت. هەروەها بۆ هاندانی چاپکردنی ئەو بابەتە ئەدەبییە تایبەتییانەی دەربارەی هۆڵۆکۆستی کورد دەنووسرێن و گوزارشت لە هاوکاری و لێ هەستی قووڵی مرۆڤایەتیمان و سەرکۆنەی ستەم و توندوتیژیی دەکەن.

تێبینی: دەقی ئەم نووسینە، لە نووسینی نووسەر و شاعیری عەرەبی عێراقی «عەلوان حوسەین»ە، کە بەزمانی عەرەبی، ڕۆژی دوو شەممە «٢٠١٠\٩\٦» لە ماڵپەڕی (کتابات) دا بڵاوی کردۆتەوە. منیش وەرمگێڕایە سەر زمانی کوردی. هەر لەو ڕۆژ و لەو ساڵەدا، لە چەند سایتێکدا بڵاوم کردۆتەوە. وا دووبارە بۆ هەی یادی شاڵاوەکانی ئەنفالی بەدناو و قێزەوەنەوە، بڵاوی دەکەمەوە. ئەوەش بزانن کە هەموو عەرەبێک بەعسی و شۆڤێنی نییە.
ڕەزا شوان

نەرویج: ٦/ ٩ / ٢٠١٠